

1. Näete Peter Paul Rubensi maali „Leukippose tütarde röövimine“, millel on kujutatud, kuidas kaks venda röövivad oma onutütred Phoiibe ja Hilaira. Kes on need röövlid? (1 õige – 1 punkt).

2. 139. Rooma paavst Silvester II (Gerbert Aurillacist) suutis oma nelja valitsusaasta jooksul 999-1003 teha paljusid nn paavsti asju. Näiteks 1003. a hakati tähistama hingede päeva. Ta oli esimene prantsuse päritolu paavst. Ta oli ka esimene, kes tutvustas Euroopale ***. Mida? Kasutage igapäevaselt siamaani.

3. “Esimene Rooma” oli Rooma ise, “teiseks Roomaks” peetakse Konstantinopolit (tänapäeva Istanbul). “Kolmanda Rooma” pretendente on olnud aga mitu. Meie kandis on rohkem teada muidugi Moskva soovist ennast “Kolmandaks Roomaks” tituleerida. Aga Euroopas on neid pretendente aegade jooksul palju olnud. Küsime ühte neist. Tegemist on Bulgaaria linnaga, omaaegse Bulgaaria kuningriigi (Второ българско царство) pealinnaga aastail 1185 –1393. Milline linn?

4. Nähtava hauamonumendi taga olevas majas tapeti 20.08.1940 Leiba Bronštein ehk juudi päritolu vene bolševik ja “Stalini suur sõber” Lev Trotski. Täpselt 50 aastat hiljem avati seal tema muuseum. Naabertänavas asuvas „sinises majas“, kus ta elas aastail 1937-39, on täna samuti muuseum. Kelle muuseum?

5. 1994. aastal soovis Mart Laar oma valitsuses välja vahetada ministreid. Üle parda taheti heita Toomas Sildmäe ja Madis Üürike, asemele tahtis ta panna oma nimekirjakaaslasi valimisliidust Isamaa. Paraku Meri ja Laari suhted soojusega ei hiilunud ning esimese hooga said kandidaadid Kadriorust korvi. Veidi hiljem Meri leebus. Üks uutest ministritest oli Toivo Jürgenson, Leningradi Elektrotehnilise Sideinstituudi haridusega toonase rahandusministri aga võib leida praeguse Riigikogu ridadest. Kes sai Üürikese asemel rahandusministriks?

6. Pildil on 1960. aastal sündinud põllumajandusinsener, Moskva oblasti Lenini rajoonis asuva Lenini-nimelise sovhoosi direktor Pavel Grudinin. **Millega sai ta 2018. aastal tuntuks?**

7. Millise riigi peaminister on olnud 2018. aastast alates Peter Pellegrini (pildil)? Enne teda oli sellel ametikohal Robert Fico.

8. 1925.a. pankrotistus Harju Pank. Küsime selle viimase aja põhiosanikku.

Raskustesse sattudes hakati otsima välisosanikku ja leiti see 1924 tollal alles oma karjääri alguses olnud rahvusvahelise aferisti, kogu oma teadliku elu Kremli valitsejatega erisuhetes seisnud ameeriklase isikus. Mees vajab oma ärioperatsioonide jaoks Venemaaga siinmail panka. Õigemini: ta vajab seda võimalike suurtehingute jaoks, mida aga ei järgnenud. Audit näitas Harju Panka kehvemas seisus olevana kui, kui seda algselt väidetud oli, ja küsitava firma Alamerico omandas sellest mitte pea kolmveerandi, nagu alul kokku lepitati, vaid 51 protsenti. **Kes?**

9. Teise maailmasõja ajal ei saanud Coca-cola Saksamaa tehase enam USA-st joogi toorainet ning seetõttu otsustas tehase juht Max Keith valmistada uue, saksa toorainetest koosneva joogi. Selle loomisel kasutas ta õuntest saadud kiudaineid ja vadakut. **Millist nime see jook kandis?**

10. Millist institutsiooni juhib alates 8. juulist 2019 Edgar Salin (s. 1943)? Tema eelkäijaks selles ametis oli Ahti Mänd.

11. Taim nimetus tuleneb araabiakeelsest sõnast, mis eesti keeles tähendab 'kibe'. Maailmas on neid u. 450 liiki. Teda kutsutakse ka barbadose ..., sest enim kasvatatakse taime Kariibi mere saartel. Tööstuse tarbeks kasvatatakse torkivat *** ja puis***. Elevantide maiusroaks on taime lehed. 2008.a. valiti Jeemeni rahvuslilleks seal seal haruldane jeemeni ***. Namibias on üks nendest puudest (harunev ***) koosnev mets (Kokerboom Woud) tunnistatud rahvuslikuks aardeks. Jämedaimaks ja kõrgeimaks kasvab Bainesi ***. **Mis taim?** Populaarne on see meilgi.

12. Otsime taimeperekonda (Fragaria). See kuulub roosõieliste sugukonda. Nende mitmeaastaste rohttaimede levila on väga lai. Perekonnas on kirjeldatud umbes 20 liiki, leidub ka arvukalt liikidevahelisi hübriide. Tähtsaim neist aretati Inglismaal ja Prantsusmaal 1750. aastatel Põhja-Ameerikast pärit virgiinia ... ja Tšiilist toodud tšiili ... ristamisel. See asendas ajapikku Euroopa aedades juba Rooma ajast saati kasvatatud mets... . **Millisest taimeperekonnast on jutt?**

13. Küsitav kasvab koduaia tavamurus tihti umbrohuna, kuid on väärt ravimtaim. Mitmeaastane taim, kuulub huulõieliste sugukonda. Kõrgus 5-30 cm, niidetaval alal madalam, viljakal metsaalusel kõrgem. Õitseb juunist septembrini, õied sinakad-violetsed, harva valged. Rahvakeeles kannab mitut nime: härjapea, kurgurohi, kopsurohi, maa-aluserohi, põldhumal, mesilill, hudujarohi, jouksvarohe. **Mis taim?**

14. Kuidas nimetatakse seda kaasaegset Ameerika koduloomade **tõugu**? Tõu ametlik nimi on kaheosaline, 2 p saamiseks piisab ka ühest nimepoolest.

15. Ühe alevi vapil on kuldsel taustal kujutatud kolm kilpkonna. Põhjuseks see, et riik olevat Euroopa sookilpkonna asurala põhjapiiriks. Selle, varasema väikelinna esmamainimine on dateeritud 1383.aastaga, 1691 läks ta Brandenburgi kuurvürsti omandisse. **Millises Euroopa riigis asub kolme kilpkonna vapiga alev?** Sealt on pärit teiste hulgas ka juudi kirjanik Alexander Ziskind Maimon ja USA poliitik Jacob Robinson.

- 16.** Parvlaeva Estonia katastroofi teame kõik. Ameerika Ühendriikide ajaloo üks suuremaid mereõnnetusi toimus 24.juulil 1915, kui reisilaev *SS Eastland* uppus ühel jõel, tappes 844 inimest. **Millisel jõel?** Tänapäeval on see jõgi jõgede ja kanalite süsteem kogupikkusega 251 km. Jõgi voolab läbi samanimelise suurlinna ja on kahe sinise triibuna kujutatud ka selle lipul, eraldamas kolme valgega märgitud linnapiirkonda.

- 17.** Kohanimedega on nii, et naabrid kasutavad ikka omakeelseid nimesid nagu näiteks lätlased nimetavad Saaremaad Samsala`ks, meie aga nimetame Gauja jõge Koivaks, Daugavat Väinaks, Cesise linna Võnnuks jne. **Milline Eesti geograafilise objekti nimi** on lätlastele aga Mētra (loe Meetra; tänapäeval kasutavad nad küll rohkem eestikeelset nime)?

- 18.** **Milline saar** on punase värviga tähistatud?

- 19.** Küsitav umbes 450 000 elanikuga linn rajati 1778 kui maakonnalinn Pavlovsk. 1780 sai praeguse nime, kuid 1948-1989 kandis seal sündinud kurikuulsa poliitikategelase nime, kelle elutee 1948. aastal lõppes. Aastal 2014 viidi sinna üle Donetsk oblasti juhtimine. **Mis linn?**

- 20.** Seekord pükstele kirjutatud Taaveti laulu sõnad (*Tänatud olgu Issand, mu kalju/ kes õpetab mu käsi lahinguks/ ja mu sõrmi sõjaks*) Dominic Breazeale'i ei aidanud. WBC raskekaalu tiitlimatšis (mai 2019) nokauteeris Deontay Wilder ta esimeses raundis. Küsime aga seda **piibli raamatut**, millest tsitaat pärit.

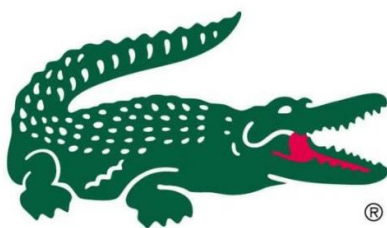
- 21.** Küllap olete märganud lastel uut „hullust“ (pildil). See on osavust nõudev mänguasi Jaapanist, mis arendab koordinatsiooni ja keskendumisvõimet. Meenutab kahe peaga haamrit. Selle külge on nööri ühendatud pall, millesse puuritud auk, millesse omakorda mahub piik. Sellega mängides on eesmärk palli püüda erinevatesse tepsidesse või piigi otsa – mida sujuvamalt, kiiremini ja osavamalt palli erinevate tepside vahel suudetakse hüpitada, seda huvitavam on mäng pealtvaatajale ja saavutusrõõm mängijale. **Mis on asja nimi?**

- 22.** Tänavu möödus 50 aastat Apollo 11 jõudmisest Kuule. Astronautidel olid kaasas kotid oma isiklike asjadega, koti suurus oli u. 15x20 cm ja kaal kuni 227 g ehk pool naela. Lippudest olid kaasas USA ja mõnede USA osariikide lipud, samuti ühe Euroopa riigi lipp, sest Michael Collins oli selles riigis sündinud. Nimelt oli tema isa seal 1928-32 USA sõjaväeatašee. **Mis riik?** Pildil on tema sünnimaja, mille seinal ka vastav mälestustahvel.

- 23.** Kes oli see USA poliitik, kes asepresidendiks kandideerides ütles oma esimeses avalikus kõnes “Räägi mahedalt, aga hoia malakas valmis!” (*Speak softly and carry a big stick; you will go far*)? Hiljem presidendina sai nn Suure malaka poliitika (*Big Stick policy*) tema keskseks tunnusjooneks.

- 24.** Millise firma rõivastes mängib Anett Kontaveit?

- 25.** Iseäranis poeetiline sedastus eurooplase olemusest pärineb saksa kirjanikult ja poliitikult, Saksamaa Liitvabariigi esimeselt presidendilt Theodor Heussilt (1884–1963). Tema järgi sai vaimne Euroopa alguse kolmelt künkalt: ***It filosoofia ja demokraatia, ***It õiguskord ning ***It kristlus. **Nimetage need kolm tuntud paika.**

26. Milline on maailma enimmüüdud videomäng? Selle autoriks on rootslane Markus Persson ja selle tõi turule firma Mojang aastal 2011. Praeguseks on selle mängu müügiarv jõudnud üle 180 miljoni. Mängumaailm koosneb plokkidest, mida saab valmistada, hävitada ja liigutada. Mängus on ka kindel süžeeiliin, mille järgimisel saab mängija täita väljakutseid. Mängus leidub erinevaid elukaid - näiteks Luukerehobune (Skeleton Horse), Zombi-seamees (Zombie Pigman) ja Kanaratsanik (Chicken Jockey).

27. Maailmas on ilmselt sadu koertele pühendatud ausambaid. See ausammas, mille juurde käib ka purskkaev, on püstitatud Peterburis Apteekri saarel asuva Eksperimentaalse Meditsiini Instituudi aeda (Институт экспериментальной медицины на Аптекарском острове). Kelle nime kandval tänaval asub see koera monument?

28. Küsitaval oli kasvu 195 cm. Müües maha oma esimese masinaehitusala patendi, asutas ta 1839.a. näitetrupi „Merritt Players“. Kui aga rahad lõppesid, oli ka näitetrupil lõpp. Mehel oli viis „perekonda“ ja kaks ametlikku naist. 1856. a. tõi ta turule kuulsas masina („Turtle Back“), saades sellega üheks tööstusvaldkonna liidriks. **Kellest jutt?**

29. Selle keemilise elemendi ajutine nimi oli ununoktium, lühendiga Uuo. Vahepeal kandis element tuumateadlase Albert Ghiorso auks ghorsium (Gh), aga 2016 nimetati see lõplikult Juri Oganესjani järgi oganesson`iks (Og). **Millist järjekorranumbrit see element kannab?**

30. Fotol oleva Rolls-Royce`i ajaloo esimese linnamaasturi hind algab 250 000 naelast. **Mis on selle kõige luksuslikumaks peetava linnamaasturi mudeli nimeks?** Samanimeline on muuhulgas ka üks väikelinn Gautengi provintsis Lõuna-Aafrika Vabariigis. Vastamisel võib abi olla ka kuninganna Mary pildist.

- 31.** 2019.a. tuli autoralli maailmameistriks Ott Tänak koos kaardilugeja Martin Järveojaga. MM-rallidel on Tänaku kõrval istunud veel kolm kaardilugejat. **Nimetage nad.** (2 õiget 1 p.)
- 32.** Ta oli oma sõnul esimene Eesti sõudja, kes täitis meistersportlase normi (1961). 1967-71 oli N.Liidu sõudekoondises. Välisvõistlustele aga ei pääsenud. Tema paarimees võitis varumehega OM kulla 1964, tema endised kaaslased kaheksapaadist võitsid 1968 pronksmedali. Tagantjärele tarkusena ütleb, et tippspordi tegemine oli tema jaoks mahavisatud aeg. Võib-olla oleks samal ajal suutnud meditsiinis midagi rohkem teha. Tegutsenud kohtunikuna 1980 Moskva ja 1988 Sõuli OM-il ning 1995 MM-il. Oli 1975–89 Sõudespordiföderatsiooni kohtunikekogu esimees. 1992–2001 EOK ja 1992–2001 EOK täitevkomitee liige, a-st 2010 EOK auliige. **Kes?**
- 33.** 1979.a. Rakveres sündinud Veronika Alliksaar on Eesti meistrivõistlustel naiste odaviskes võitnud kaheksa kulda ja kaks hõbedat. Võitjatenimistust te seda nime aga ei leia, kuna tegemist on sünnijärgse nimega. Aastaselt anti ta lastekodusse ning tema nimeks sai ***. **Kirjutage see nimi!**
- 34.** **Kes** on alanud hooajal vanim tegev mängija NBA-s (sündinud 26.01.1977)? Tegu on NBA senises ajaloos esimese korvpalluriga, kes on sõlminud lepingu juba 22.-ks hooajaks. Ta alustas 1998. aastal Toronto Raptorsis (saades hüüdnimeks Air Canada) ning praegu mängib Atlanta Hawksis, vahepeal on jõudnud olla veel kuues klubis. Filmisõpradele ka üks vihje.

- 35.** Internetipoest on võimalik osta (hinnaga 3,76 naela) paljude kuulsuste nägudega maske, sealhulgas ka nähtava, Tottenham Hotspuri jalgpallimeeskonna kapteni oma. **Kelle maski näete?**

- 36.** Praegu on Eesti filmi pikkusrekordiks sellel aastal esilinastunud Tanel Toomi „Tõde ja õigus“ kestvusega 165 minutit. Eelmine rekord oli 146 minutit. See film räägib skandaalse pop-duo Respekt hiilgeaegadest, pealkirjaks „Elu hammasratastel“. Filmi režissöör on 1971. aastal sündinud meelelahutustegelane ja näitleja. **Kes?**

- 37.** Tema esimene abikaasa oli Jana Brejchová, teine abikaasa Věra Křesadlová ning kolmas abikaasa Martina Zbořilová. Tema 1999. aastal sündinud kaksikud pojad James ja Andrew on saanud nimed Jim Carrey ja Andy Kaufmani järgi. Tema järgi on nimetatud asteroid 11333. **Kellest on jutt** (eluaastad 1932-2018)?

- 38.** Mees sel pildil on Eesti filmidestki tuntud näitleja. **Kes?**

- 39.** Kirjanik Ivan Brait kodulehelt leiab praegu vaid ühe raamatu – erootiliste stseenidega 16+ vanuses lugejaile mõeldud "Дышу под водой" ehk eesti keeles "Hingan vee all". Brait pseudonüümi taha peidab ennast kolmekordne Eesti olümpiakoondislane. **Kes?**

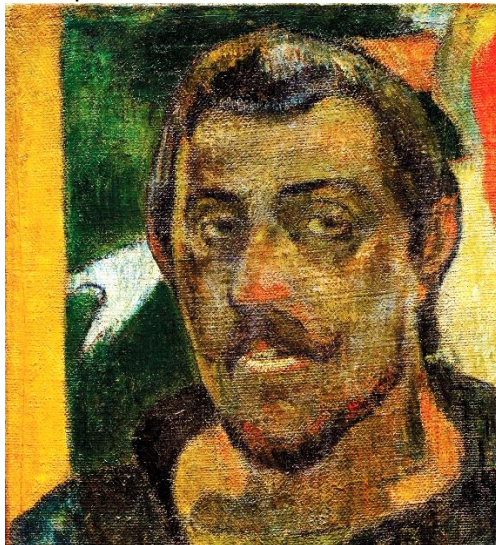
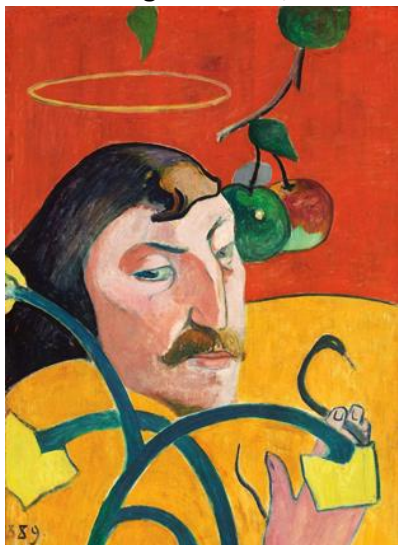
- 40.** Selle muuseumi idee autoriks oli Heiki Maiberg ning tänu MTÜ-le Purculi loodi 2016 vanasse Järvakandi ministeeriumikooli, hilisemasse Purku koolimajja muuseum. **Mis muuseum?**

- 41.** Sellel Narkiz Bunini maali "Рыбная ловля" (Kalapüük) väljavõttel on näoga vaataja poole kujutatud kaks tuntud isikut. **Kes?** Üks on kirjanik, teine kunstnik.

- 42.** Selle ansambli üks asutajaid aastal 1968 oli Chris Squire (1948-2015). 1981 lahkus ta ansamblist koos Alan White'ga ning koos asutati progressiiv-roki bändi Cinema, kellega hiljem liitusid vanast ansamblist veel kaks liiget. Kokkuvõttes juhtus aga nii, et loobuti Cinema nimest ning võeti uuesti vana nimi tagasi. **Mis oli ansambli esialgne (ja ka praegune) nimi?**

- 43.** Nimetage kunstnik, kelle kaht autoportreed näete.

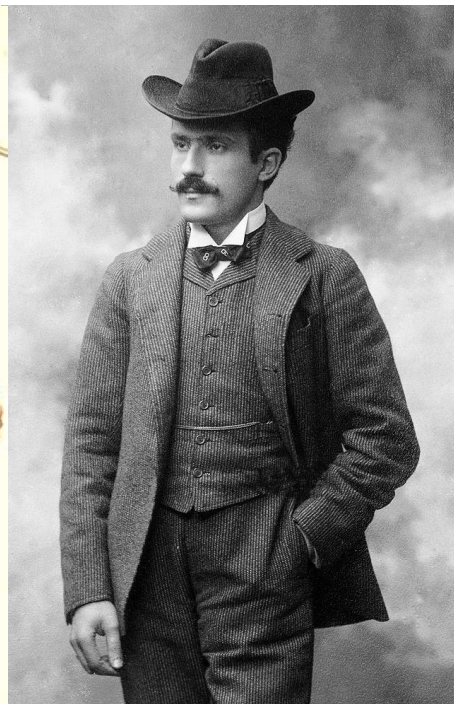

- 44.** „Nii vaikseks kõik on jäänud / Su ümber ja su sees, / Mis oli, see on läinud, / Mis tuleb, alles ees.“ **Kelle luulet „Ruja“ laulab?**

- 45.** Kes on see muhe mees? Ta eluaastad olid 1927-97; aastatel 1954-61 kirjutas estraadikavu Tallinna Töänduskooperatsiooni Kultuuribaasile ja sketše Filharmooniale. Oli üks ansambli Swing Club asutajaliikmetest ja ühel spetsiifilisel alal kõige produktiivsem eestlane.

- 46.** See helilooja ja dirigent (1863-1945) on väljaspool Itaaliat tundud kui „ühe ooperi mees“ (selleks ooperiks on Cavalleria rusticana ehk eesti keeles Talupoja au). Kord nõustus ta osalema Verdi mälestusfestivalil tingimusel, et ta honorar on kasvõi ühe liiri võrra suurem, kui maailmakuulsal dirigendil (1867-1957), kes samuti osales sellel festivalil. Ooperiheliloojale makstigi honorariks 1 liir, kuna dirigent esines tasuta. **Kes olid need kaks muusikameest?**

- 47.** Küsime kirjanikku, kes on kaasa löönud mitmetes räpipundi „5miinust“ lugudes, kirjutanud sõnu, käinud nendega esinemas ja figureerinud videoteski. Tema kohta öeldakse isegi „kuues miinus“. Noorte jaoks tuntud ka kui "Rämmar". **Kes?**
- 48.** 2017. aastal ilmus „Eestlase käsiraamat. 100 asja, mida õige eestlane teeb“. Raamatu tutvustuses on öeldud järgmist: „Kes on õige eestlane? Sellele küsimusele on vastuseid otsitud aastasadu, kuid ilmeksimatut viisi "tõelise eestlase" väljaselgitamiseks pole siiani leitud. Nüüd on see lõpuks olemas! "Eestlase käsiraamatust" leiad täpselt sada asja, mida iga õige eestlane teeb. Oled sa Lembitu soo vääriline või kannatasid su esivanemad ilmaasjata? Hakka lugema ja saad teada!“. **Kes on selle raamatu autoriks?** Üheks tema teoseks on ka elulooline eneseabiraamat „Kus ma olen ja kuidas sina võid palju kaugemale jõuda“.
- 49.** Eesti ilukirjanduse trükiarvu rekord kuulub Heino Kiigele, tema 1988. aastal ilmunud romaani „Maria Siberimaal“ tiraažiks oli 125 000. Taasiseseisvusaja rekordit hoiab aga 1994. a. Ilmamaa kirjastuselt ilmunud romaan („jutustus Arnold Karu ümberkirjutuse järgi“), mille trükiarvuks 47 000. **Nimetage selle autor ja teos.**

- 50.** Millisesse riiki läks aastase hilinemisega välja jagatud 2018. aasta Nobeli kirjanduspreemia ning kes on selle preemia saaja? (1 + 1 punkt). Eesti keeles on temalt ilmunud jutukogu "Maailma kõige inetum naisterahvas" ning romaanid "Algus ja teised ajad" ja "Päeva maja, öö maja".

Eesti Maakilb 2019/2020. II voor, 7. detsember 2019
Hellamaa, Laadla, Lihula, Viljandi, Pagari, Rõngu, Tallinn-Hiiu.

Vastused

1.	Kastor ja Polydeukes
2.	araabia/ india numbroid
3.	Tarnovo
4.	Frida Kahlo
5.	Heiki Kranich
6.	Venemaa presidendivalimistel teine koht
7.	Slovakkia
8.	Armand Hammer
9.	Fanta
10.	Vabariigi Valitsus, nn Nõmme valitsus
11.	aaloe
12.	maasikas
13.	käbihein
14.	Vatus(s)i
15.	Leedu
16.	Chicago
17.	Emajõgi
18.	Fyn
19.	Mariupol
20.	Psalmid/Laulud
21.	kendama
22.	Itaalia
23.	Theodore Roosevelt
24.	Lacoste
25.	Akropol, Kapitolium, Kolgata

26.	Minecraft
27.	Akadeemik Pavlovi
28.	Isaac Merritt Singer
29.	118
30.	Cullinan
31.	Kristo Kraag, Kuldar Sikk, Raigo Mõlder
32.	Peeter Mardna
33.	Moonika Aava
34.	Vince Carter
35.	Hugo Llorys
36.	Henrik Normann
37.	Miloš Forman
38.	Kirill Käro
39.	Deniss Karpak
40.	Eesti Huumorimuuseum
41.	Lev Tolstoi ja Ilja Repin
42.	Yes
43.	Paul Gauguin
44.	Ernst Enno
45.	Heldur Karmo
46.	Pietro Mascagni, Arturo Toscanini
47.	Sass Henno
48.	Mihkel Raud
49.	Oskar Luts, Talve
50.	Poola, Olga Tokarczuk

Küsimused: Jaanus Moppel, Koit Nook, Aare Olander, Indrek Salis, Tenno Sivadi, Tõnu Talve